

● خوانش متن

به دانش‌آموزان فرصت بدهید تا ابتدا به صورت فردی و صامت‌خوانی یک بار از متن درس بخوانند. بعد از آن با رعایت صوت، لحن، آوا و تکیه‌گاه‌ها متن را برای دانش‌آموزان بخوانید و توجه آنها را به نکات مهم خواندنی جلب کنید. استفاده از کتاب گویا در آموزش لحن خواندن توصیه می‌شود.

● درک مطلب

سؤالات «درست و نادرست» و «درک مطلب» در این درس، درک اطلاعات صریح و استنباط را می‌سنجند. همان گونه که در درس قبل گفته شد، سؤال‌های استنباطی از ساده‌ترین سؤال‌ها شروع می‌شود. به عنوان مثال شماره دو «درست و نادرست» یک سؤال استنباطی ساده است؛ چون در متن مستقیماً عنوان نشده است که انسان‌ها آلودگی صوتی تولید می‌کنند. در مورد سؤال سوم «درک مطلب» که سفید است؛ باید سؤالی طرح شود که استنباط فراگیر را بسنجد.

■ جلسه دوم	
۱- واژه‌آموزی	۲۰ دقیقه
۲- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه

● واژه‌آموزی

هدف این بخش طبقه‌بندی واژگان ذهنی دانش‌آموزان است که آموزش آن می‌تواند مانند واژه‌آموزی درس اول، انجام شود.

● تمرین خواندن

در این بخش، روش «گروه‌خوانی» پیشنهاد می‌شود. گروه‌خوانی یا عبارت‌خوانی یعنی دانش‌آموز به جای اینکه متن را کلمه به کلمه بخواند، سعی کند به گروه‌خوانی کلمات بپردازد و سپس به جمله‌خوانی مبادرت ورزد. هدف اصلی گروه‌خوانی، افزایش سرعت خواندن است. مثلاً به جای کلمه به کلمه خواندن گروه

اسمی «بچه‌های + کلاس + سوم» این عبارت را یک جا به صورت «بچه‌های کلاس سوم» بخوانند.

■ جلسه سوم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- نگاه کن و بگو	۲۰ دقیقه

● صفحه اول کتاب نگارش

در تمرین اول، هدف تقویت مهارت املا در دانش‌آموز است. باز کردن کتاب فارسی و مراجعه دانش‌آموزان به آن بسیار مهم و اساسی است.

● **تمرین دوم** : در انتهای کلماتی که به «ه» ختم می‌شوند «ای آخر مستقل» و بقیه کلمات «ی» می‌آید.

ای	ی
شنیده‌ای	بهداشتی
روزنامه‌ای	گروهی
دامنه‌ای	کلاسی
خواسته‌ای	صوتی

● نگاه کن و بگو

مانند دروس قبل با کمک تصاویر، مفهوم شناسایی می‌شود، مطالب در ذهن دانش‌آموز طبقه‌بندی می‌شود و منسجم سخن می‌گوید. توجه دقیق و ایجاد فرصت برای سخن گفتن دانش‌آموزان زمینه را برای فعالیت صندلی صمیمیت در درس نهم آماده می‌کند و مهارت سخن گفتن را در آنها پرورش می‌دهد.

■ جلسه چهارم

۱- املا	۲۵ دقیقه
۲- پیاموز و بگو	۲۰ دقیقه

● املا

در این قسمت به کارگیری روش «املا از حفظ» پیشنهاد می‌شود. ابتدا فرصت بدهید دانش‌آموزان یک بار از متن درس صامت‌خوانی کنند. سپس کتاب‌ها را ببندند و کلماتی را که در ذهن دارند، روی کاغذ بنویسند. در مرحله بعدی کلمات را در گروه بخوانند.

● پیاموز و بگو

در سال‌های گذشته، نشانه‌های نگارشی ویرگول (،) و نقطه (.) آموزش داده شد. در این درس، کاربرد نشانه‌های نگارشی دو نقطه (:) و گیومه (« »)، به دانش‌آموزان آموزش داده می‌شود. بهترین پیشنهاد این است که یک متن ساده، بدون نشانه‌های نگارشی تهیه شود و در اختیار دانش‌آموزان قرار گیرد تا آنها از این علائم استفاده کنند. این کار به صورت گروهی انجام گیرد.

● مثال: آقای معلم به دانش‌آموزان گفت ( ) آیا تاکنون به صداهای اطراف خود با دقت گوش داده‌ای ( ) بعضی از صداها مانند آواز گنجشک‌ها ( ) نسیم صبحگاهی ( ) موج دریا و صدای باد خیلی دلنشین هستند ( )

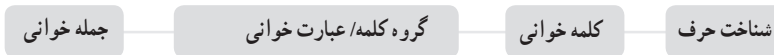
■ جلسه پنجم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۰ دقیقه
۲- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه

● صفحه دوم کتاب نگارش

تمرین دوم بر دقت بصری دانش‌آموزان می‌افزاید. بعد از تکمیل کلمات، خواندن آنها توسط دانش‌آموزان توصیه می‌شود.

● تمرین خواندن

در این روش «جمله خوانی» پیشنهاد می‌شود. دانش‌آموزان به ترتیبی که نشسته‌اند، خواندن را آغاز می‌کنند. هر دانش‌آموز یک جمله می‌خواند و جمله بعدی توسط دانش‌آموز دیگر خوانده می‌شود. این کار ادامه پیدا می‌کند تا متن به پایان برسد. این روش خواندن، مورد علاقه دانش‌آموزان است و چون نکته فعالیت «بیاموز و بگو» توجه به علائم نگارشی است، تشخیص پایان جمله در خواندن، تمرین خوب و مفیدی است. مراحل خواندن که تاکنون به آن پرداخته‌ایم، در نمودار زیر نشان داده شده است:

■ جلسه ششم	
۱- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه
۲- ارزشیابی از فعالیت‌های درس	۲۰ دقیقه

● تمرین خواندن (تأکید بر لحن، آوا و آهنگ مناسب)

متن این درس نیز روایی است و لازم است در خواندن، لحن روایی – داستانی، مورد توجه قرار گیرد؛ لذا استفاده از توصیه‌هایی که برای درس اول ارائه شد، کاربرد دارد. از آنجایی که متن روایی درس فضای کلاس را به تصویر کشیده است، انتقال حس واقعی در خواندن راحت‌تر

صورت می‌گیرد. تأکید بر درنگ‌های میان جمله‌ای توصیه می‌شود.

● ارزشیابی از فعالیت‌های درس

ارزشیابی از فعالیت‌های درس می‌تواند در قالب آزمون‌های مداد کاغذی یا به صورت شفاهی انجام پذیرد. آزمون مداد کاغذی انسجام ذهنی دانش‌آموز را در ارائهٔ مکتوب پاسخ‌ها و سطح یادگیری محک می‌زند. نمونه‌ای از آزمون مداد کاغذی در دروس بعدی ارائه شده است.

■ جلسهٔ هفتم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- مرور آموخته‌ها	۲۰ دقیقه

● تکمیل صفحهٔ سوم کتاب نگارش

در تمرین اول می‌توانید بر طریقه صحیح نوشتن نشانه‌های ج، ح، خ در کلمه‌های چو، چشم، خردمند و خوار تأکید نمایید. برای دانش‌آموزانی که در یادگیری خط تحریری ضعف دارند استفاده از کاغذ مومی نازک و تقلید نوشتن توصیه می‌گردد.

● مرور آموخته‌ها

از دانش‌آموزان بخواهید در گروه کتاب فارسی را ورق بزنند و نکاتی را که آموخته‌اند برای هم توضیح دهند.

■ جلسه هشتم

۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- ارزشیابی مهارت خواندن	۲۰ دقیقه

● تکمیل صفحه چهارم کتاب نگارش

در سه درس گذشته دانش‌آموزان آموختند که بند، متشکل از تعدادی جمله مرتبط است. در نگارش این درس، هدف این است که دانش‌آموزان بند منسجم را از بند غیرمنسجم تشخیص دهند. به این ترتیب با خواندن دو بند بالای صفحه و برجسته شدن تفاوت آنها، نتیجه‌گیری مباحث قبلی در ذهن دانش‌آموزان تقویت می‌شود و در عمل متوجه می‌شوند که پراکنده‌گویی سبب می‌شود که پیام نویسنده به خواننده منتقل نشود. در ادامه وقتی در پایین صفحه از آنها خواسته می‌شود که یک بند بنویسند، توجه می‌کنند که نوشته آنها انسجام داشته باشد. در بررسی نوشته‌های دانش‌آموزان استفاده از روش قضاوت عملکرد در تکمیل یادگیری بسیار اهمیت دارد. برای این منظور می‌توان دانش‌آموزان را گروه‌بندی کرد و از آنها خواست با استفاده از معیارهای ارتباط با موضوع، انسجام بند و پرهیز از پراکنده‌گویی، در مورد نوشته‌های یکدیگر قضاوت کنند. از دانش‌آموزان بخواهید ابتدا در گروه فرمی طراحی کنند که در ستون‌های آن شاخص‌های قضاوت قرار گیرند. وقتی فرم‌ها آماده شد، در واقع دانش‌آموزان ابزاری عینی و واقعی برای بررسی نوشته‌های دیگران در دست دارد. این کار قضاوت او را تسهیل می‌کند و نقش مؤثری در یادگیری موضوع دارد. پس از اتمام کار گروه‌ها، تعدادی از نوشته‌ها در کلاس خوانده شده، مورد بررسی و قضاوت قرار می‌گیرد.

● ارزشیابی مهارت خواندن

بهترین فرصت برای توجه به لحن درست در خواندن در جلسه نهم هر درس فراهم است. با توجه به اینکه در دروس گذشته، خواندن متن روایی با لحن درست، آموزش و تمرین شده است، لازم است در ارزشیابی، معیار رعایت لحن مورد توجه قرار گیرد.

■ جلسه نهم

۴۵ دقیقه

بخوان و بیندیش (مورچه ریزه)

چنان که در فصل اول نیز گفته شد متن‌های بخوان و بیندیش با هدف تقویت درک متن دانش‌آموزان طراحی شده است. متن بخوان و بیندیش در این جلسه با توجه به سرفصل، نگاهی به بهداشت جسمی دارد. دانش‌آموزان پس از خواندن داستان باید بتوانند به سؤالات آن پاسخ دهند. سؤال اول و دوم اطلاعات صریح را می‌سنجد و برای پاسخ به سؤال سوم دانش‌آموز باید به استنباط برسد. لازم است داستان به صورت فردی و با روش صامت‌خوانی توسط دانش‌آموزان مورد مطالعه قرار گیرد. سپس هر دانش‌آموز به طور فردی به سؤالات پاسخ بدهد. در پایان، پاسخ دانش‌آموزان در کلاس بررسی می‌شود. پیشنهاد می‌گردد معلم نیز سؤالاتی را از متن بخوان و بیندیش با هدف درک اطلاعات صریح متن و رسیدن به استنباط طرح کند و از دانش‌آموزان بخواهد بعد از خواندن متن به صورت فردی به سؤالات پاسخ دهند.

■ جلسه دهم

۲۵ دقیقه

۱- مثل

۲۰ دقیقه

۲- املا

● مثل

ضرب المثل «هرچه کنی به خود کنی» با پیامی آموزنده ذهن علاقه‌مند دانش‌آموزان را می‌نوازد. در تدریس این مثل می‌توانید از بچه‌ها بخواهید اگر مرتبط با مفهوم این ضرب‌المثل خاطره‌ای دارند، در کلاس تعریف کنند. در نگرش شبکه‌ای، مضمون این مثل هم مربوط به بهداشت جسمی است که در آن خوردن میوهٔ نَسَنَسْتَه موجب بیماری می‌شود، هم با بهداشت روانی افراد جامعه همخوانی دارد. پیشنهاد می‌شود مثل با روش ایفای نقش توسط دانش‌آموزان در کلاس اجرا شود.

● املا

از دانش‌آموزان بخواهید تعدادی کلمه از متن درس انتخاب کرده، روی برگه بنویسند

و جای یک حرف را خالی بگذارند. حالا کتاب را ببندند و جای خالی کلمات را با مدادهای رنگی پر کنند. استفاده از مداد رنگی در این تمرین به بچه‌ها نشاط می‌دهد.

■ جلسه یازدهم	
۱- املا	۲۰ دقیقه
۲- فعالیت‌های نگارش	۲۵ دقیقه

● املای پایان فصل

در انتهای فصل با هدف سنجش پیشرفت دانش‌آموزان در مهارت املانویسی یک املای تقریری با متن ترکیبی توصیه می‌گردد.

● صفحه آخر فصل (فعالیت‌های تکمیلی)

چنانکه گفتیم در فصل دوم، سؤالات درک متن به سطح دوم رسیده است و برای پاسخ به آنها دانش‌آموزان باید به استنباط برسند. در صفحه فعالیت‌های تکمیلی سه سؤال طراح‌ی شده است که هر سه با درک متن ارتباط دارند. در سؤال اول بر اهمیت نشانه‌های نگارشی در درک متن تأکید شده است. سؤال دوم از ضرب‌المثل فصل طراح‌ی شده است که استنباطی است. سؤال سوم متنی است که دانش‌آموز باید آن را بخواند و به سؤال‌ها که استنباطی هستند، پاسخ دهد. توصیه می‌شود معلمان گرامی از این گونه تمرین‌ها طراح‌ی کنند و در جلسات ارزشیابی به دانش‌آموزان دهند تا پاسخ دهند.

فصل سوم: اخلاق فردی – اجتماعی

درس پنجم: بلدرچین و بزرگر

درس ششم: فداکاران

درس هفتم: کار نیک

فصل سوم : اخلاق فردی - اجتماعی

مهارت‌های خردانداری

درس پنجم :
بلد رچین و برزگر
متن و تصویر

- درک اطلاعات صریح متن
- درک مطلب
- واژه‌آموزی
- نگاه کن و بگو
- بیاآموز و بگو
- نمایش

درس ششم : فداکاران
متن و تصویر

- درک اطلاعات صریح متن
- درک مطلب
- واژه‌آموزی
- نگاه کن و بگو

بخوان و حفظ کن : مثل
باران

- آشنایی با زمان گذشته در کاربرد

درس هفتم : کار نیک

- درک اطلاعات صریح متن
- درک مطلب
- واژه‌آموزی
- نگاه کن و بگو
- بیاآموز و بگو

مهارت‌های نوشتاری

بخوان و ببندیش : یری کوچولو

- درک اطلاعات صریح متن
- درک و دریافت

حکایت : بهانه

درس پنجم، ششم و هفتم

- فعالیت‌های درس
- هنر و سرگرمی
- نگارش

اهداف فصل سوم: اخلاق فردی - اجتماعی

- ۱- آشنایی دانش‌آموزان با برخی از صفات حسنه مانند فداکاری، نیک‌اندیشی و خوداتکایی
- ۲- آموزش طبقه‌بندی ذهنی و تقویت تفکر منطقی
- ۳- تقویت مهارت سخن گفتن و ایجاد ارتباط منطقی بین تصاویر «نگاه کن و بگو» توسط دانش‌آموزان و تقویت دقت بصری
- ۴- توسعه دامنه لغات دانش‌آموزان با واژه‌سازی
- ۵- تقویت پاره مهارت‌های نوشتن، رونویسی، املا و نگارش
- ۶- تقویت مهارت درک متن و بهبود سواد خواندن با تأمل در مفاهیم متن بخوان و بیندیش «پری کوچولو»
- ۷- تقویت حافظه دانش‌آموزان با حفظ شعر «مثل باران»
- ۸- آشنایی دانش‌آموزان با سه زمان حال، آینده و گذشته
- ۹- آشنایی دانش‌آموزان با کلمات هم‌نویسه و کاربرد آنها در جملات
- ۱۰- به‌کارگیری ضرب‌المثل‌ها در گفتار و نوشتار
- ۱۱- تمرین خط تحریری

● درس پنجم: بلدرچین و برزگر

■ اهداف

- ۱- آشنایی دانش‌آموزان با مفهوم خوداتکالی
- ۲- تقویت مهارت جمله‌سازی و کاربرد کلمات هم‌نویسه در جمله
- ۳- تقویت توانایی شناخت و کاربرد زمان حال فعل‌ها
- ۴- تقویت مهارت بندنویسی در دانش‌آموزان
- ۵- توسعهٔ کاربست نمایش خلاق در آموزش دانش‌آموزان

■ آموزش

■ جلسهٔ اوّل

۱- تدریس درس	۳۰ دقیقه
۲- درست و نادرست و درک مطلب	۱۵ دقیقه

● روش تدریس پیشنهادی

تفکر استقرایی، ایفای نقش، نمایشی

● تفکر استقرایی

متن درس پنجم یکی از متون کتب فارسی دههٔ پنجاه است که با متنی روان و ساده، هنوز جذابیت خود را حفظ کرده است و پیام اصلی آن از زبان حیوانات در قالبی ساده بیان شده است. محتوای درس، دارای

مفهومی است که شاید دانش‌آموزان با مطالعه سطحی متن، متوجه آن نشوند و به توضیح معلم نیاز باشد. به همین دلیل بهتر است با روش «تفکر استقرایی» ذهن دانش‌آموزان را فعال نموده، ایشان را از راه تفکر به استنتاج و یادگیری رساند. مراحل انجام کار متناسب با ساختار این درس به شرح ذیل پیشنهاد می‌گردد.

● مرحله اول: تکوین مفهوم

- ۱- فهرستی از انواع رفتارهای فردی و اجتماعی تهیه کنید آن را در اختیار گروه‌ها بگذارید.
- ۲- از دانش‌آموزان بخواهید تا براساس وجوه اختلاف یا تشابه عناوین را دسته‌بندی نمایند.
- ۳- در این بخش، دانش‌آموزان برای مطالب طبقه‌بندی شده، اسم انتخاب می‌کنند و کم‌کم مفهوم در ذهن آنها شکل می‌گیرد.

● مرحله دوم: تفسیر مطالب

- ۱- نماینده گروه‌ها، طبقه‌بندی انجام شده در گروه را روی تابلو نصب کند.
- ۲- به دانش‌آموزان فرصت بدهید تا جنبه‌های مختلف عملکرد گروه‌های دیگر را بررسی کنند.
- ۳- سؤالاتی در خصوص مفهوم موردنظر درس (خودتکایی) مطرح نمایید تا دانش‌آموزان روابط بین طبقه‌بندی‌ها را جستجو کرده و به سؤالات پاسخ دهند.
- ۴- دانش‌آموزان را به کشف روابط برسانید تا به استنباط و نتیجه‌گیری برسند و مفهوم «خودتکایی» را استنباط کنند.

● مرحله سوم : کاربرد

- ۱- به دانش‌آموزان کمک کنید تا با گسترش و وسعت دادن ظرفیت ذهنی خود به بررسی و تفسیر اطلاعات دریافتی بپردازند و به این نقطه برسند که هر فرد با تلاش و کوشش خود و با امید به خدا، نه با امید به خلق خدا، به اهداف خود در زندگی دست می‌یابد.
- ۲- متن درس پنجم را با لحن «روایی – داستانی» برای دانش‌آموزان بخوانید تا درک بهتر محتوا حاصل آید و دانش‌آموزان بتوانند به سؤالات درک متن پاسخ‌های درست و منطقی بدهند.

● خوانش متن

متن درس را بخوانید و آموزش را تکمیل نمایید. برای خوانش متن، استفاده از کتاب گویا توصیه می‌شود.

● درک مطلب

در انجام فعالیت «درست و نادرست» و «درک مطلب» به شیوه دروس قبل، اقدام شود. در این درس، سؤال‌های «درست و نادرست»، توانایی درک اطلاعات صریح را می‌سنجد و سؤال اول «درک مطلب»، مربوط به استنباط است. در طرح سؤال سوم «درک مطلب»، توجه شود که سؤال استنباطی باشد.

■ جلسه دوم	
۱- واژه‌آموزی	۲۰ دقیقه
۲- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه

● واژه‌آموزی

کلمات هم‌نویسه کلماتی هستند که از نظر نوشتاری مثل هم نوشته می‌شوند و با تغییر مصوت‌ها، معنی آنها متفاوت می‌شود: مانند: کرم، گرم، کرم.

بازی از جمله فعالیت‌هایی است که در برنامه درسی زبان‌آموزی مورد تأکید است؛ زیرا دانش‌آموزان

در بازی به ارتقاء درک شنوایی و رشد و پرورش قوه بیان، دست می‌یابند و یاد می‌گیرند که با یکدیگر فکر کنند و به افکار خود سامان بدهند و به حل مسائل با مشارکت یکدیگر برآیند. در پایه سوم، بازی‌های زبانی همراه با تحرک و نشاط مورد نظر است. تدریس کلمات هم‌نویسه در قالب بازی نیز به یادگیری آسان آن می‌انجامد.

● تمرین خواندن

تمرین خواندن مانند دروس گذشته انجام شود. درست، شمرده، رسا و با لحن مناسب مثل همه دروس مورد توجه و دقت قرار گیرد.

■ جلسه سوم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- نگاه کن و بگو	۲۰ دقیقه

● صفحه اول کتاب نگارش

در تمرین سوم، ابتدا چند مثال به صورت شفاهی در کلاس بیان کنید. سپس دانش‌آموزان جملات خود را بنویسند.

● نگاه کن و بگو

با مراجعه به توضیحات درس اول، این فعالیت را انجام دهید.

■ جلسه چهارم	
۱- املا	۲۵ دقیقه
۲- پیاموز و بگو	۲۰ دقیقه

• املا

با هدف تمرکز بر روی لغات و آموزش درست‌نویسی از دانش‌آموزان بخواهید که در گروه، جدولی طراحی نمایند و طبقه‌بندی واژه‌های متن درس را انجام بدهند. معیار تفکیک لغات را به عهده گروه بگذارید.

• مثال: جدول گروه لاله

اسم‌هایی که در متن درس آمده است	مکان‌ها	کلماتی که «می» دارند	کلماتی که «ط» دارند	.....
دهقان	کشتزار	زندگی می‌کردند	خطر	

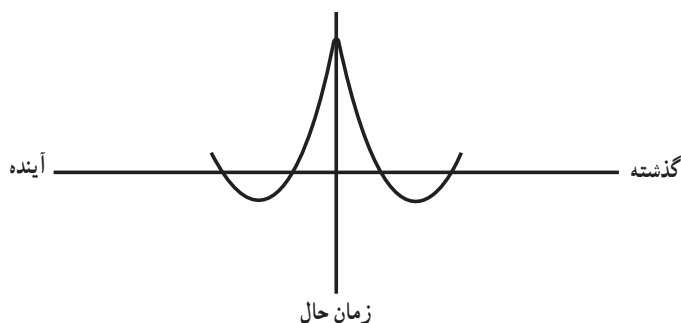
• پیاموز و بگو

در پیاموز و بگو «زمان حال» فعل آموزش داده می‌شود. برای این منظور از دانش‌آموزان بپرسید «الان مشغول انجام چه کاری هستید؟» مقصود این است که در همان حال چه کاری انجام می‌دهند. آنها احتمالاً در جواب خواهند گفت: «درس می‌خوانیم.» یعنی هم اکنون به این کار مشغول هستند. در جمله «درس می‌خوانیم» فعلی بیان شده که اندکی پیش از زمان حال آغاز شده و هنگام ادای جمله نیز ادامه دارد و هنوز به پایان نرسیده است. این نکته‌ای است که به راحتی به دانش‌آموزان تفهیم می‌گردد. یا می‌توان از دانش‌آموزان خواست که هر یک به کاری مشغول شوند. مثلاً یکی تخته را پاک کند؛ یک نفر راه برود؛ یک نفر به تابلو اشاره کند؛ سپس از آنها بپرسید مشغول انجام چه کاری هستند. بدین ترتیب فقط به یک مثال، بسنده نشده و در فعالیت تدریس تنوع ایجاد شده است.

لازم به ذکر است «زمان حال» در این درس با زبانی ساده، آموزش داده می‌شود. در واقع همین که دانش‌آموزان بدانند در مورد کارهایی صحبت می‌کنند که مربوط به امروز و زمان حال است و نه دیروز یا فردا، کافی است.

نکته مهم این است که دانش‌آموز در بافتی کاربردی و به صورت عملی در بیان خود به مفهوم زمان حال دست می‌یابد و به این ترتیب ارتباط دستور با کاربرد زبان برقرار می‌شود.

■ جلسه پنجم	
۲۰ دقیقه	۱- فعالیت‌های نوشتاری
۲۵ دقیقه	۲- تمرین خواندن

● صفحه دوم کتاب نگارش

در درس گذشته، دقت بصری دانش‌آموزان، با دقت کردن به کلمه تقویت شد و در این درس در فعالیت اول این صفحه، دامنه دید دانش‌آموز به اندازه جمله، وسعت پیدا می‌کند. در فعالیت دوم، کلمات متن درس مورد نظر است و جست‌وجوی کلمات مورد تأکید است.

● تمرین خواندن

از بچه‌ها بخواهید دو به دو، متن درس را به نوبت برای هم بخوانند و اشکالات خواندن را برطرف نمایند و درباره شیوه خواندن هم، گفت‌وگو کنند.

■ جلسه ششم

۱- نمایش	۲۵ دقیقه
۲- تمرین خواندن	۲۰ دقیقه

● نمایش

نمایش خلاق یک فعالیت نمایشی سازمان یافته است که بیشترین تأکید آن بر مراحل انجام دادن کار است تا بر حاصل کار. این فعالیت باید عمق شخصیت‌ها و نکته‌های نهفته در نمایش را نشان بدهد. استفاده از صورتک‌هایی که توسط خود دانش‌آموزان تهیه شده، بسیار جذاب و تماشایی است.

● تمرین خواندن (تأکید بر لحن، آوا و آهنگ مناسب)

از ابتدای کتاب، علاوه بر درست خواندن، بر زیباخواندن با رعایت لحن در متن، تأکید شده است؛ لذا در مورد این درس هم که متن، لحن روایی دارد توجه به ویژگی‌های لحن روایی، ضروری است. طی این تمرین‌ها انتظار می‌رود دانش‌آموز پایه سوم، کاملاً لحن خواندن متن روایی را فراگیرد.

■ جلسه هفتم

۱- فعالیت‌های نوشتاری	۴۵ دقیقه
-----------------------	----------

● تکمیل صفحه سوم کتاب نگارش (هنر و سرگرمی)

تأکید بر زیبانویسی در تمرین اول و نظارت بر نحوه نوشتن دانش‌آموزان الزامی است.

■ جلسه هشتم

۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- مرور آموخته‌ها	۲۰ دقیقه

● صفحه چهارم کتاب نگارش

در ادامه مباحث قبلی نگارش، پس از آشنایی با بند منسجم، بندنویسی به طور جدی تر آغاز می‌گردد. در واقع گویی مباحث گذشته مقدمه‌ای بر آموزش بندنویسی بوده است. گام اول در بندنویسی داشتن موضوع است. موضوع نوشته، ذهن نویسنده را محدود و متمرکز می‌کند و به این ترتیب او قادر می‌گردد، منسجم بنویسد. در این درس داشتن موضوع به عنوان اولین گام در بندنویسی، برجسته شده است.

● مرور آموخته‌ها

نکات اصلی و مهم درس را در یک برگه بنویسید. از این برگه به تعداد گروه‌ها تکثیر نموده، در اختیار ایشان بگذارید تا مطالعه کنند و به این ترتیب، اولین گام‌های جزوه‌خوانی را بیاموزند. در انتها معلم با روش پرسش و پاسخ توجه دانش‌آموزان را به این نکته جلب می‌نماید که مطالب ارائه شده، نکات مهم درس بوده‌اند.

■ جلسه نهم

۱- مرور آموخته‌های درس	۲۵ دقیقه
۲- ارزشیابی از فعالیت‌های درس	۲۰ دقیقه

● ارزشیابی از فعالیت‌های درس

تهیه چک لیست (فهرست واری) برای این درس پیشنهاد می‌گردد. بنا به فضای غالب در کلاس درستان یکی از پنج عنصر (علم، ایمان و باور، اخلاق، تفکر، عمل) را انتخاب کنید و براساس آن یک چک لیست فردی برای قرار دادن در پوشه کار دانش‌آموزان تهیه کنید. یک نمونه چک لیست جهت استفاده ارائه می‌گردد.

باسمه‌تعالی

نام و نام خانوادگی : ..... فهرست و ارسی مربوط به درس پنجم فارسی « بلدرچین و برزگر »

تاریخ : ..... « حیطة نگرشی »

مخ : خیلی خوب   خ : خوب   قق : قابل قبول   ن : نیاز به تلاش

پایه : سوم دبستان : .....

معیارها				گویه‌ها	ردیف
ن	قق	خ	خخ		
				در الگوی تفکر استقرایی تدریس، در دسته‌بندی رفتارهای فردی و اجتماعی با اعضای گروه همکاری دارد.	۱
				در انجام فعالیت گروهی به رعایت نوبت و احترام به هم‌کلاسی‌ها مقید است.	۲
				در گوش‌دادن به متن روایی داستان «بلدرچین و برزگر» از خود علاقه نشان می‌دهد.	۳
				در خواندن متن درس، با رعایت نکات عاطفی در لحن، به علائق هم‌کلاسی‌ها احترام می‌گذارد.	۴
				در تدریس کلمات هم‌نویسه در قالب بازی مشارکت فعال دارد.	۵
				در انجام تمرین‌های کتاب نگارش اعتماد به نفس داشته، داوطلب پاسخگویی می‌باشد.	۶
				در انجام نمایش‌نامه خلاق صورتک‌ها، ایده‌های خوب خود را در اختیار گروه قرار می‌دهد.	۷
				از تماشای نمایشنامه که توسط هم‌کلاسی‌ها اجرا می‌شود، لذت می‌برد.	۸
				برای زیبانویستن در خط تحریری تلاش کرده، دقت می‌کند.	۹
				در نگارش بند روحیه لطیف داشته و حس مثبت خود را به هم‌گروهی‌ها منتقل می‌کند.	۱۰
- بیان نقاط قوت و تفسیر نگرش دانش‌آموز توسط معلم					
امضا :				تاریخ :	

■ جلسهٔ دهم

۲۰ دقیقه	۱- ارزشیابی مهارت خواندن
۲۰ دقیقه	۲- املا

● املا

املا مطابق با برنامهٔ تدریس کلیهٔ دروس به صورت دو بخشی شامل املاي تفريري و فعاليت‌هاي املايي طراحي مي‌شود و سطح پيشرفت دانش‌آموز نسبت به خودش، با توجه به ميزان درست‌نويسي در ارزشيابي‌هاي املايي قبلي، سنجيده مي‌شود.

● درس ششم: فداکاران

■ اهداف

- ۱- آشنایی دانش‌آموزان با مفهوم فداکاری
- ۲- آشنایی با شخصیت‌های فداکار ایرانی
- ۳- تقویت نگرش مثبت نسبت به فداکاری
- ۴- گسترش واژگان
- ۵- آشنایی با «زمان حال فعل»
- ۶- تقویت مهارت سخن گفتن
- ۷- تقویت مهارت خواندن
- ۸- ترغیب دانش‌آموزان به رعایت اصول زیانویسی در خط تحریری
- ۹- آشنایی با «انتخاب موضوع مناسب» به عنوان گام اول بندنویسی

■ آموزش

■ جلسه اول

۱- تدریس درس	۳۰ دقیقه
۲- درست و نادرست و درک مطلب	۱۵ دقیقه

● روش تدریس پیشنهادی

بارش فکری، اعضای گروه

● بارش فکری

هدف اصلی تدریس آشنایی دانش‌آموزان با مفهوم فداکاری است. در این روش می‌توانید موقعیت یک داستان را در ذهن بچه‌ها ترسیم کنید که یکی از شخصیت‌های داستان در صدد رفع یک مشکل اجتماعی است و احتیاج به کمک دارد (مانند داستان دهقان فداکار). سپس از دانش‌آموزان بخواهید اندیشه فی‌البداهه خود را در حلّ خلاقانه آن مسئله اعلام کنند. طرح سؤالات تفکربرانگیز از جانب شما، دانش‌آموزان را به اعلام نظرات خود در این زمینه وامی‌دارد. الگوی بارش فکری یکی از راهبردهای پرورش خلاقیت است.

وظیفه شما هدایت دانش‌آموزان برای بیان نظرات بیشتر و تازه‌تر، دسته‌بندی افکار و ایجاد زمینه‌های نوی فکری است. قضاوت درباره اندیشه‌های بیان شده برعهده معلم و دانش‌آموزان است تا نظرات نادرست، اصلاح و نظرات مشابه و نامناسب حذف شود. بدین ترتیب ذهن دانش‌آموزان را به سمت مفهوم «فداکاری» سوق دهید و آموزش خود را تکمیل کنید. در پایان، متن درس را با صدای رسا برای دانش‌آموزان بخوانید و بر نکات مهم تأکید نمایید.

● خوانش متن

خوانش متن آخرین رکن مؤثر در فرایند تدریس می‌باشد که بنا به تشخیص معلم می‌تواند توسط دانش‌آموزان صورت پذیرد و معلم رفع اشکال می‌نماید، یا توسط کتاب‌گویا انجام شود.

● درک مطلب

فعالیت درک مطلب در این درس یک گام فراتر رفته و «تلفیق اطلاعات متن» را می‌سنجد. برای سؤال خالی درک مطلب، سؤالی در جهت تلفیق اطلاعات متن طرح شود.

■ جلسهٔ دوم

۱- واژه‌آموزی	۲۰ دقیقه
۲- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه

● واژه‌آموزی

در تدریس واژه‌آموزی پیشنهاد می‌گردد نمونه‌هایی از ابزار خط‌کش، میخ‌کش و ... و یا تصویری از بارکش، دودکش در کلاس به همراه ببرید. ضمن اشاره به کاربرد این ابزار، پیدا کردن وجه مشترک بین این واژه‌ها را به دانش‌آموزان واگذارید. پس از اشارهٔ دانش‌آموزان به پسوند «- کش» کلمات را روی تخته بنویسید و بخش واژه‌آموزی از روی کتاب توسط دانش‌آموزان خوانده شود.

■ جلسهٔ سوم

۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- نگاه کن و بگو	۲۰ دقیقه

● صفحهٔ اول کتاب نگارش

در انجام تمرین دوم، صفحهٔ اول کتاب نگارش، باز کردن کتاب فارسی و پیدا کردن کلمات مهم املائی، در متن درس، با هدف تقویت مهارت املا در دانش‌آموزان تأکید می‌شود.

● نگاه کن و بگو

در فعالیت نگاه کن و بگو پرورش حافظهٔ

دیداری و تقویت فن بیان در دانش‌آموزان مثل
دروس گذشته در نظر گرفته شود.

■ جلسه چهارم	
۱- املا	۲۵ دقیقه
۲- پیاموز و بگو	۲۰ دقیقه

● املا

پیرو هماهنگی قبلی با دانش‌آموزان یک آزمون املائی تقریری از شش درسی که تاکنون خوانده‌اند، برگزار نمایید و در صورت وجود اشکالات املائی، به صورت موردی، در صدد رفع آنها برآید. باید توجه داشته باشیم که در آموزش درست‌نویسی و توجه به توانایی‌های فردی، معلم مانند طبیب عمل می‌کند؛ نخست لازم است به مطالعه و بررسی فردی هر یک از دانش‌آموزان از روی متن نوشته شده، پردازد، درد یا نارسائی نوشتاری را شناسایی کند و سپس به فراخور آن به درمان و پیش‌بینی آموزش‌های ویژه روی آورد. از این رو، نسخه عمل هر فرد ممکن است با دیگری متفاوت باشد. مثلاً یکی ضعف شنیداری دارد، یکی ضعف عضلات و ماهیچه‌های دست و یکی ناتوان در باز شناسی نمادها و ...

اگر یک متن ترکیبی در قالب داستانی کوتاه توسط معلم تدوین گردد برای دانش‌آموزان جذاب و قابل توجه است. برای تولید متن ترکیبی می‌توانید از روش زیر استفاده کنید:

- ۱- ابتدا کلمات مورد نظر خود را استخراج نمایید.
- درس اول: اطراف - فرصت - خاطره
- درس دوم: تعطیلی - تصمیم - صحبت
- درس سوم: یادداشت - محیطی سالم - غرق شادی
- درس چهارم: بی‌صبرانه - زیان‌آور

● درس پنجم: انتظار - خواهش - صاحب - خوششان

● درس ششم: موفقیت - آغوش - پاییزی

۲- حالا متنی تهیه کنید که تا حد امکان از این کلمات در آن استفاده شده باشد.

● مثال:

- امید بی صبرانه در انتظار روزهای تعطیلی تابستان است.

- او تصمیم دارد از این فرصت استفاده کرده، خاطره خود را در دفتری یادداشت نماید.

● پیاموز و بگو

در این درس، زمان گذشته فعل با زبانی ساده، آموزش داده می‌شود. شایان ذکر است دانش‌آموزان با کاربرد زمان گذشته در گفتار خود، نسبت به این زمان، شناخت پیدا می‌کنند و به هیچ وجه تدریس دستور به شیوه سنتی مورد نظر نیست. در واقع آنها درباره کارهای دیروز خود صحبت می‌کنند و بدین گونه تمایزی با زمان حال که در درس گذشته آموختند، ایجاد می‌کنند.

■ جلسه پنجم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۰ دقیقه
۲- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه

● صفحه دوم کتاب نگارش

دانش‌آموزان به تکمیل این صفحه می‌پردازند و در صورت بروز اشکال از معلم راهنمایی می‌گیرند. طراحی تمرین‌های ویژه برای دانش‌آموزانی که در بعضی از قسمت‌ها مشکل دارند و گنجاندن آنها در تکالیف آنان، بر اساس تفاوت‌های فردی پیشنهاد می‌گردد.

■ جلسه ششم

۱- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه
۲- ارزشیابی از فعالیت‌های درس	۲۰ دقیقه

● تمرین خواندن (تأکید بر لحن، آوا و آهنگ مناسب)

لحن متن درس ششم از نوع روایی - خبری می‌باشد. این متن دارای آهنگی نرم و ملایم است، به گونه‌ای که شنونده یا از آن پند می‌گیرد و یا تحت تأثیر آن قرار می‌گیرد. این متن در بردارنده مفهوم فداکاری است که مثل یک قصه سینه به سینه از نسلی به نسل دیگر انتقال می‌یابد. بنابراین باید از شخصیت‌های متن، فضا و سایر عناصر، کمک گرفت تا لحن، شکل درستی به خود بگیرد. بهتر است علائم نگارشی را رعایت کرد تا تأثیر کلام بیشتر شود؛ سکون‌ها و سکوت‌ها نیز این تأثیر را دوچندان می‌کند.

● ارزشیابی از فعالیت‌های درس

پس از ارزشیابی مهارت خواندن می‌توانید یک آزمون «خودسنجی» تهیه نموده، پاسخ دانش‌آموزان را در این خصوص جمع‌بندی نمایید. آزمون خودسنجی یکی از ابزارهای معتبر ارزشیابی کیفی است که به معلم در شناخت دانش‌آموزان از نقطه نظر عقاید و دیدگاه‌های آنان کمک می‌کند و ارزشیابی منصفانه‌تری خواهد بود. در ادامه یک نمونه آزمون «خودسنجی» ارائه می‌گردد.

بسمه تعالی	
نام و نام خانوادگی :	درس ششم «فداکاران»
تاریخ :	
از این درس یاد گرفتیم که	
.....	
از خواندن درس فداکاران لذت بردم چون	
.....	
با خواندن این درس تصمیم گرفته‌ام	
.....	
اظهار نظر معلم :	تاریخ و امضا :

■ جلسه هفتم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۴۵ دقیقه

● صفحه سوم کتاب نگارش

در تمرین دو به فرایند جمله‌سازی و جمله‌نویسی و دریافت مفهوم جمله که از درس اول آغاز شده است و تا پایان ادامه می‌یابد، توجه کنید و نمونه‌هایی از این تمرین را در تکالیف شب دانش‌آموزان بگنجانید.

■ جلسه هشتم

۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- بخوان و حفظ کن	۲۰ دقیقه

● صفحه چهارم کتاب نگارش

انتخاب موضوع مناسب در نگارش بسیار اهمیت دارد. موضوع جالب و دوست‌داشتنی انگیزه دانش‌آموزان را برای نگارش برمی‌انگیزد و بندهای زیبا و خلاقانه توسط ایشان تولید می‌شود. همچنین موضوع، ذهن دانش‌آموز را بر اطلاعات آن حوزه متمرکز می‌سازد و به او کمک می‌کند به طبقه‌بندی اطلاعات خود بپردازد.

● بخوان و حفظ کن

ارائه «بخوان و حفظ کن» در هر فصل به منظور ایجاد فرصت برای حفظ شعر تا پایان فصل است. بدین ترتیب در پایان فصل، دانش‌آموزان شعر را طی تمرین‌های مکرر کلاسی و هم‌خوانی‌های گروهی در فضایی سرشار از لذت و بدون اعمال فشار، حفظ می‌کنند. به همین دلیل قبل از تدریس درس ششم ارائه می‌گردد تا دانش‌آموزان فرصت بیشتری برای تکرار آن داشته باشند.

لحن خواندن شعر، همیشه به تناسب درون مایه آن انتخاب می‌شود. با توجه به مفاهیم و واژه‌هایی که باید در خوانش شعر بر آنها تأکید شود، لحن شعر درس «تمثالی» است. بار حسّی، عاطفی و آوایی روی واژه «کاش» خیمه زده است. لحن آرزو با یک حسّ لطیف و از سر مهر و تصریح ایجاد می‌گردد.

شعر «مثل باران» اگر چه در نگاه اول به لحاظ درک مضمون، دشوار به نظر می‌رسد اما با صحبت درباره مفاهیم اخلاقی آن، می‌توان افق تازه‌ای از ملکات رفتاری را در برابر دیدگان دانش‌آموزان به تصویر کشاند. دکلمه این شعر برای بچه‌ها جالب است.

● نکته: در فصل‌هایی که شامل سه درس است بخوان و حفظ کن بعد از

آموزش دومین درس فصل ارائه می‌گردد تا دانش‌آموزان فرصت بیشتری برای تکرار آن داشته باشند.

■ جلسه نهم

۲۰ دقیقه	۱- ارزشیابی مهارت خواندن
۲۵ دقیقه	۲- املا

● ارزشیابی از مهارت خواندن

توجه به لحن و آهنگ خواندن از درس اول آغاز شده است. در جلسات ارزشیابی از مهارت خواندن، فرصتی پیش می‌آید که هر دانش‌آموز با صدای بلند متن را بخواند و سایرین به لحن او گوش سپارند. با شیوه قضاوت عملکرد می‌توان توجه شنیداری دانش‌آموزان را نسبت به لحن حساس‌تر کرد.

● املا

املاي دو قسمتی از فعالیت‌های املايي و قسمت تفریری در کلاس مطابق با دروس قبل برگزار شود.

● درس هفتم: کار نیک

■ اهداف

- ۱- تقویت حس آینده‌نگری و نیک اندیشی در دانش‌آموزان
- ۲- آشنایی دانش‌آموزان با زمان آینده
- ۳- گسترش واژگان با استفاده از فرایند ترکیب
- ۴- تقویت مهارت خواندن
- ۵- آشنایی با متن تلفیقی نثر و نظم
- ۶- آشنایی با ملک‌الشعرای بهار

■ آموزش

■ جلسهٔ اوّل

۱- تدریس درس	۳۰ دقیقه
۲- درست و نادرست و درک مطلب	۱۵ دقیقه

● روش تدریس پیشنهادی

ایفای نقش، قصه‌گویی، نمایشی

● ایفای نقش

این روش برای تجسم عینی داستان متن درس مناسب است. از ویژگی‌های ممتاز این روش ارتباط عاطفی

مشاهده‌کنندگان با ایفاگران نقش، ایجاد حس مشترک و درک ساده محتوا است. در این روش فرایندی، تعدادی از دانش‌آموزان برای اجرای نقش، فراخوانده می‌شوند.

● مرحله اول: انتخاب بازیگران

برای ترغیب دانش‌آموزان نمایش را معرفی کنید و متن آن را شرح دهید و گروه نمایش را تشکیل دهید.

● مرحله دوم: آماده‌سازی

به گروه نمایش فرصت دهید با هم تمرین کنند و آماده کار شوند.

● مرحله سوم: بیان اهداف برای دانش‌آموزان

تا زمانی که بچه‌های گروه نمایش آماده می‌شوند؛ هدف از این فعالیت در حال انجام و تکالیف دانش‌آموزان را تبیین نمایید.

● مرحله چهارم: اجرای نمایش

هر یک از افراد، نقش خود را اجرا می‌کند و جمله مربوط به نقش را با آهنگ و لحن مناسب ادا می‌نماید.

● مرحله پنجم: پرسش و پاسخ

با توجه به رخداد‌های نمایش، سؤالاتی را در خصوص شخصیت فرمانروا، پیرمرد و حادثه اتفاق افتاده مطرح نمایید و پاسخ دانش‌آموزان را تأیید، تکمیل و تحلیل کنید.

● مرحله ششم: توضیح و تعیین تکلیف

بر مبنای تجربه دانش‌آموزان، مطلب آموزشی را جمع‌بندی کنید و متناسب با سطح توانمندی‌های آنان تکالیفی را برایشان تعیین نمایید.

● مثال

● تکلیف پیشنهادی اول: داستان کار نیک را در

چهار صحنه مهم آن نقاشی نمایند و یک توضیح یک جمله‌ای زیر تصویر بنویسید. (صفحه را به ۴ قسمت تقسیم کنند؛ قسمت اول تصویر فرمانروا را بکشند، قسمت دوم تصویر پیرمرد که مشغول کار است، قسمت سوم تصویر گفت‌وگوی فرمانروا با پیرمرد و قسمت چهارم تصویر درختی که به ثمر نشست است.)

● **تکلیف پیشنهادی دوم:** متن اصلی شعر را با کمک بزرگترها پیدا کنند و با خط خوش بنویسند.

● **خوانش متن**

با استفاده از کتاب گویا خوانش متن انجام شود.

● **درک مطلب**

فعالیت درک مطلب در این درس تمرینی برای تقویت استنباط دانش‌آموزان است. برای سؤال خالی درک مطلب، سؤالی در جهت رسیدن به استنباط طرح شود. دانش‌آموزان در جای خالی متناسب با متن، سؤالی طراح می‌کنند و وظیفه معلم آن است که برای تقویت رسیدن به استنباط به سؤالات جهت درست و منطقی بدهد. مثلاً سؤال «چه کسی به این سفر رفت؟» استنباطی نبوده بلکه در راستای اطلاعات صریح متن طراح شده است. اما اگر دانش‌آموز این سؤال را مطرح کند که «این سفر چه فایده‌ای برای فرمانروا داشت؟» پاسخ به سؤال، ناشی از استنباط خواهد بود.

■ جلسه دوم	
۱- واژه‌آموزی	۲۰ دقیقه
۲- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه

● **واژه‌آموزی**

ابتدا از دانش‌آموزان بخواهید کتاب فارسی را باز کنند و با روش صامت‌خوانی، داستانک بخش واژه‌آموزی را بخوانند. در وهله اول توجه بجه‌ها به مضمون داستان جلب می‌شود. حالا برگه‌هایی را که از قبل آماده کرده‌اید بین گروه‌ها توزیع نمایید. در این جا نمونه برگه کار ارائه می‌گردد.

بسمه تعالی

نام گروه:

عنوان: واژه‌آموزی درس هفتم

تاریخ:

خرس کوچولوی قصه ما آن روز، خیلی ..... بود. او در حالی که مشغول بازی در جنگل زیبا و ..... بود، صدایی شنید. وقتی جلو تر رفت خرگوش کوچکی را دید که دستمالی را مانند ..... به سر بسته بود. انگار ..... داشت. خرس کوچولو به او کمک کرد تا نزد جغد دانا برود. او از این کار احساس نشاط و ..... کرد.

(۱) دانش‌آموزان عزیز لطفاً با توجه به متنی که خواندید جاهای خالی را با کلمات مناسب پر کنید. سپس آن کلمات را دوباره این جا بنویسید.

.....

(۲) دور قسمتی از کلمه‌های دو قسمتی که در همه کلمه‌ها به چشم می‌خورد، خط بکش.

امتیاز گروه: خیلی خوب خوب قابل قبول

نیاز به تلاش بیشتر

باز خورد:

جهت تثبیت یادگیری یک بار دیگر کلمات را روی تابلو بنویسید و دانش‌آموزان همه با هم آنها را بخوانند. بدین ترتیب، یکی از راه‌های واژه‌سازی (ترکیب اسم «سر» + اسم یا صفت) آموزش داده می‌شود.

■ جلسه سوم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- نگاه کن و بگو	۲۰ دقیقه

● صفحه اول کتاب نگارش

دانش‌آموزان به تکمیل صفحه اول کتاب نگارش می‌پردازند و در صورت بروز اشکال از معلم راهنمایی می‌گیرند.

■ جلسه چهارم	
۱- املا	۲۵ دقیقه
۲- پیاموز و بگو	۲۰ دقیقه

● املا

در این درس برپایی «جشنواره کلمات» پیشنهاد می‌گردد. از دانش‌آموزان بخواهید قبلاً کارتی در ابعاد A5 با مقوا تهیه نمایند و حاشیه آن را هر طور که مایل هستند؛ تزئین کنند. همچنین می‌توانید در زنگ هنر این فعالیت را انجام دهید.

در کلاس از دانش‌آموزان بخواهید متن درس را با دقت مطالعه کنند، سپس یک کلمه از درس که برایشان جالب‌تر و مهم‌تر است انتخاب کرده، با خط خوش روی کارت‌هایشان بنویسند. (تا حد امکان سعی کنند دانش‌آموزان دیگر از کلمه انتخابی آنان باخبر نشوند.)

حالا یک به یک به نوبت جلوی کلاس آمده، کارت خود را به جمع کلاس نشان دهند و با صدای بلند بخوانند. یک نفر مسئول ثبت کلمات روی تخته کلاس است. در انتها به تعداد دانش‌آموزان، کلمه روی تخته نوشته شده است. کلمه‌ای که بیشترین تکرار را داشته است برنده جشنواره کلمات اعلام می‌شود و توسط معلم روی کارت ویژه (ابعاد A4) نوشته شده، روی تابلوی آثار دانش‌آموزان نصب می‌شود.

● پیاموز و بگو

زمان آینده را با قصه‌گویی به دانش‌آموزان تفهیم کنید.

(قصه «نهال سیب» بخش پیاموز و بگو)

سپس نقشه عناصر داستان را روی تابلو بکشید و جاهای خالی را

توسط بچه‌ها تکمیل کنید. (شفاهی و کتبی)

● **نکته :** این زمان تنها بر آینده دلالت دارد و با مضارع فعل «خواستن» (خواهم، خواهی

و ...) همراه است. پس در نوشتن پاسخ سؤالات بدون اشاره مستقیم به این مطلب، بر مضارع فعل خواستن تأکید کنید.

مثال : به درخت سیب تبدیل خواهد شد.

چند سال بعد تبدیل به درخت خواهد شد.

میوه سیب خواهد داشت.

سیب‌ها را به بچه‌ها خواهد داد.

شادی بچه‌ها را تماشا خواهد کرد.

از خدا تشکر خواهد نمود.

بچه‌ها وقتی که در مورد کارهای آینده خود توضیح می‌دهند؛ سعی کنید که آنها را به گونه‌ای

هدایت کنید که ترکیبی از بن مضارع خواستن در جمله‌های آنها رعایت شود.

■ جلسه پنجم	
۲۰ دقیقه	۱- فعالیت‌های نوشتاری
۲۵ دقیقه	۲- تمرین خواندن

• صفحه دوم کتاب نگارش

• تمرین ۲:

کلمه	ا م	م -	کلمه	ا ش	ش -
مزرعه	مزرعه ا م	-	میوه	میوه ا ش	-
عمر	-	عمر م	بیل	-	بیلش
وسایل	-	وسایلم	محصول	-	محصولش
سیزه	سیزه ا م	تصمیم م	لانه	لانه ا ش	-

■ جلسه ششم	
۲۵ دقیقه	۱- تمرین خواندن
۲۰ دقیقه	۲- ارزشیابی از فعالیت‌های درس

• تمرین خواندن (تأکید بر لحن، آوا و آهنگ مناسب)

متن درس هفتم، لحن گفت‌وگو دارد. گفت‌وگوها انواع مختلفی چون مناظره، رجز خوانی

و گفت‌وگوهای عادی دارند که این درس، نوع سوم یعنی گفت‌وگوی عادی است. این گفت‌وگوها با توجه به فضای داستان و عواطف موجود در آنها شکل و لحن خاص خود را می‌یابند. در هنگام خواندن گفت‌وگوها باید:

- ۱- لحن دو طرف گفت‌وگو را با توجه به شخصیت‌های آنها در نظر گرفت.
- ۲- اگر گفت‌وگو دارای راوی باشد، لحن راوی را نیز باید به دیگر لحن‌ها افزود.
- ۳- رعایت عواطف و احساسات دو طرف مکالمه، کار را برای شنونده جذاب می‌کند.
- ۴- گرفتن حالت دو طرف به خود باعث تمایز گفته‌ها می‌شود.
- ۵- رعایت لحن گفتار به تناسب موقعیت شغلی و اجتماعی افراد ضرورت دارد.

● ارزشیابی از فعالیت‌های درس

تعیین نحوه ارزشیابی از فعالیت‌های درس بر عهده معلم است که با توجه به مقتضیات کلاس درس به اجرای آن می‌پردازد و نتایج آن را منطبق با انتظارات آموزشی مورد بررسی قرار می‌دهد.

■ جلسه هفتم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- مرور آموخته‌ها	۲۰ دقیقه

● صفحه سوم کتاب نگارش

در تمرین خط تحریری، آموزش اتصال نشانه «ح» به نشانه قبلی در کلمات رنج و گنج حائز اهمیت است و نوشتن کلمه «میسر» نیز احتیاج به تمرین دارد.

● تمرین ۲: - به دیگران صحبت کنید تا آنها نیز با شما مهربان باشند. جمله مرتب شده: ما هم باید در زندگی به فکر دیگران باشیم.

- تمرین ۳ : جدول را کامل کن :
(فداکاری، دعاگویی، رازداری)

کارهای خوب						
ف	د	ا	ک	ا	ر	ی
ب	ر	د	ب	ا	ر	ی
ر	ا	ز	د	ا	ر	ی

■ جلسه هشتم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۵ دقیقه
۲- ارزشیابی مهارت خواندن	۲۰ دقیقه

● صفحه چهارم کتاب نگارش

با توجه به اهمیت انتخاب موضوع برای بندنویسی، به این مهم پرداخته می‌شود. موضوعات پیشنهادی از طرف دانش‌آموزان بسیار متنوع خواهد بود و اگر خیلی غیرمرتبط با مفهوم متن نباشد، پذیرفته است و قاعده و کلیشه خاصی برای ارائه موضوع، تبیین نشده است.

- موضوعات پیشنهادی : بند اول : «نقاشی قشنگ» بند دوم : «تولد مدرسه»

■ جلسه نهم	
بخوان و بیندیش : پری کوچولو	۴۵ دقیقه

این متن نسبت به بقیه متون بخوان و بیندیش، طولانی‌تر است. دلیل انتخاب متن طولانی، تقویت حوصله خوانداری و فراهم کردن فرصتی برای تمرین تمرکز خوانداری در متن‌های طولانی است. توجه داشته باشید که دانش‌آموزان باید متن را صامت‌خوانی کنند و تا پایان خوانش متن، تمرکز خود را از دست ندهند.

پس از خواندن متن و پاسخ به سؤال‌های درک و دریافت، در صفحه فعالیت‌های تکمیلی فصل سوم، در کتاب نگارش، سؤال دوم را پاسخ دهند. این سؤال توجه به توالی رویدادهای متن را می‌سنجد.

● حکایت

انتخاب متن «بهانه» با درون مایه طنز ارتباط دانش‌آموزان را با متن «حکایت» می‌سنجی می‌کند.

■ جلسه دهم	
۲۵ دقیقه	۱- حکایت (بهانه)
۲۰ دقیقه	۲- املا

● املا

مطابق با بقیه دروس در جلسه انتهایی درس هفتم نیز املا دو قسمتی، شامل املائی تقریری و فعالیت‌های املائی برگزار می‌گردد. ارائه بازخورد مناسب به دانش‌آموز و اولیا با هدف رفع اشکالات احتمالی الزامی است.

■ جلسه یازدهم	
۲۰ دقیقه	۱- املا
۲۵ دقیقه	۲- فعالیت‌های نوشتاری تکمیلی

● املائی پایان فصل

برای هدفمند نمودن ارزشیابی املائی آخر فصل، با توجه به کلمات دارای ارزش املائی، بازخورد این فعالیت به اولیا، در جهت پیشرفت دانش‌آموزان مؤثر است.

• صفحه آخر فصل (فعالیت‌های تکمیلی)

سؤال دوم این صفحه، قبلاً پاسخ داده شده است. بیشترین وقت این جلسه به کتابخوانی و طرح سؤال توسط گروه‌ها اختصاص دارد. طرح سؤال مانند الگوی سؤال دوم سبب می‌شود دانش‌آموزان با دقت به متن داستان گوش کنند. طرح سؤال یکی از تکنیک‌هایی است که در روش‌های فراشناختی به کار گرفته می‌شود و در تقویت مهارت درک متن بسیار مؤثر است. فراشناخت شناخت درباره شناخت است. به عبارت دیگر زمانی که یک فعالیت شناختی به صورت آگاهانه تحت نظارت و کنترل قرار گیرد، از شیوه فراشناختی استفاده شده است.

فصل چهارم: راه زندگی

درس هشتم: پیراهن بهشتی

درس نهم: بوی نرگس

فصل چهارم : راه زندگی

مهارت‌های خوانداری

درس هشتم :
پیراهن بهشتی
متن و تصویر

بخوان و حفظ کن :
لحظه سبز دعا

- درک اطلاعات صریح متن
- درست و نادرست
- درک مطلب
- رسیدن به استنباط
- واژه‌آموزی
- کلمات مرکب (خوش + اسم)
- نگاه کن و بگو
- آشنایی با نشانه‌های نگارشی
- علامت اختصاری ع و ص
- بیاموز و بگو
- نمایش
- توجه به رفتارهای غیرکلامی

درس نهم : بوی نرگس
متن و تصویر

بخوان و بیندیش :
حوض فیروزه‌ای

- درک اطلاعات صریح متن
- درست و نادرست
- درک مطلب
- واژه‌آموزی
- کلمات مرکب (دل + بن فعل)
- صندلی صمیمیت
- تقویت مهارت سخن گفتن
- بیاموز و بگو
- توجه به فعل به عنوان محور اصلی جمله
- درک و دریافت
- درک اطلاعات صریح متن،
رسیدن به استنباط، توجه به ضمیر
شخصی به عنوان ابزار انسجام متن

مثل : هنوز دو قورت و نیمش باقیست

مهارت‌های نوشتاری

درس هشتم : پیراهن بهشتی

درس نهم : بوی نرگس

- فعالیت‌های درس
- هنر و سرگرمی
- نگارش
- فعالیت‌های درس
- هنر و سرگرمی
- نگارش
- فعالیت‌های تکمیلی
- توجه به ضمیر شخصی به
عنوان ابزار انسجام متن

اهداف فصل چهارم: راه‌زندگی

- ۱- آشنایی با سیره ائمه اطهار و بزرگان دینی به عنوان بهترین الگو در مسیر زندگی به سوی کمال و قُرْبِ اِلَى اللّٰه
- ۲- تقویت مهارت سخن گفتن و طبقه‌بندی ذهن در بیان مطالب
- ۳- گسترش دامنه لغات دانش‌آموزان با آموزش کلمات ترکیبی (پیشوند خوش + اسم) و (دل + بن فعل)
- ۴- تقویت درک متن
- ۵- تقویت حافظه دانش‌آموزان با حفظ شعر
- ۶- آشنایی دانش‌آموزان با متن ادبی - توصیفی
- ۷- آشنایی دانش‌آموزان با متون نمایش‌نامه‌ای
- ۸- به‌کارگیری علائم (س)، (ع) و (ص) در جملات
- ۹- ایجاد فضای اعتماد و صمیمیت و نشاط در محیط یادگیری
- ۱۰- تمرین سخن گفتن در مقابل جمع
- ۱۱- آشنایی با نقش فعل در جمله
- ۱۲- آشنایی دانش‌آموزان با مثل‌های فارسی
- ۱۳- تقویت مهارت نوشتن در دانش‌آموزان

● درس هشتم: پیراهن بهشتی

■ اهداف

- ۱- تقویت فن بیان توأم با انسجام فکری
- ۲- گسترش دامنه لغات دانش‌آموز (پیشوند خوش + اسم)
- ۳- تقویت مهارت درک متن
- ۴- درک رفتارهای غیرکلامی
- ۵- تقویت مهارت نوشتن دانش‌آموزان در املا و نگارش (بند نویسی)
- ۶- آشنایی دانش‌آموزان با داستان‌های مستند مذهبی و انس با ائمه اطهار
- ۷- تکریم شخصیت والای حضرت فاطمه (س)

■ آموزش

■ جلسه اول

۱- تدریس درس	۳۰ دقیقه
۲- درست و نادرست و درک مطلب	۱۵ دقیقه

- روش تدریس پیشنهادی
- پیش‌سازمان‌دهنده، روشن‌سازی طرز تلقی
- پیش‌سازمان‌دهنده
- مرحله اول: قبل از شروع تدریس ابتدا مفاهیم کلی و اطلاعات جامعی

در باره شخصیت حضرت فاطمه(س) به صورت خلاصه به دانش‌آموزان ارائه دهید.

● **مرحله دوم** : سپس به بیان مطالب جزئی که در واقع مفهوم اصلی درس هستند (داستان پیراهن بهشتی) بپردازید. با این الگو شما از پیش سازمان‌دهنده‌ها بهره برده‌اید. در بیان مفاهیم درس می‌توانید از روش سخنرانی، پرسش و پاسخ، بحث و گفت‌وگو و یا نمایش فیلم و قصه‌گویی استفاده کنید. پیشنهاد می‌شود به هنگام شروع تدریس برای ایجاد انگیزه بیشتر، به صورت نمادین یک رفتار ارزشی از خود نشان دهید و آن را به سیره حضرت زهرا(س) به عنوان الگو ارتباط دهید. توجه داشته باشید که پیش‌سازمان‌دهنده‌ها یک عبارت خلاصه از درس پیراهن بهشتی نیست بلکه مطلبی جدا و کلی‌تر از داستان درس است.

● **مرحله سوم** : با ارائه مثال به تحکیم و تثبیت مطلب بپردازید. مثلاً داستان دیگری از زندگی حضرت فاطمه(س) بگویید و یا سخنان و احادیث ایشان را مطرح کنید.

خوانش متن : با استفاده از کتاب گویا انجام شود.

درک مطلب : فعالیت‌های درک متن مثل دروس گذشته انجام شود.

■ جلسه دوم

۱- واژه‌آموزی	۲۰ دقیقه
۲- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه

● واژه‌آموزی

برای بخش واژه‌آموزی پیشنهاد می‌شود با همکاری اولیا یک غذای خوش‌مزه که در طبخ آن از گلاب استفاده شده باشد و عطر و بوی خوبی داشته باشد، تهیه شود و در کلاس بین دانش‌آموزان توزیع گردد. طی این اقدام، با مهارت و بهره‌گیری از شگردهای خلاقانه، کلمات کلید «خوش‌مزه، خوش‌حال،

خوش‌بو، خوش‌قیافه» را مطرح نموده و بدین ترتیب در فضایی از نشاط و رفاقت واژه‌های موردنظر را تدریس نمایید. (در صورت عدم شرایط طبخ غذا، آوردن گلاب به کلاس کافی است).

تمرین فعالیت خواندن طبق دروس گذشته انجام می‌شود.

■ جلسه سوم	
۲۵ دقیقه	۱- فعالیت‌های نوشتاری
۲۰ دقیقه	۲- نگاه کن و بگو

● صفحه‌اول کتاب نگارش

این صفحه ابتدا به صورت فردی توسط دانش‌آموزان تکمیل می‌شود و سپس در گروه بررسی می‌گردد.

● نگاه کن و بگو

بخش نگاه کن و بگو طبق توصیه‌های دروس قبل انجام می‌شود.

■ جلسه چهارم	
۲۵ دقیقه	۱- املا
۲۰ دقیقه	۲- بیاموز و بگو

● املا

دانش‌آموزان را به دو دسته تقسیم کنید. دانش‌آموزان در گروه اول، به نوبت یک کلمه از متن درس املا می‌گویند. از آن طرف گروه دوم نیز به ترتیب پای تخته رفته و هر کدام کلمه مربوط به خودشان را که

دوستشان از گروه اول املا می‌گوید، می‌نویسند و پس از اتمام جابجا می‌شوند. یعنی هر دانش‌آموز یک بار پای تخته رفته، یک کلمه نوشته و همچنین یک کلمه را به هم‌کلاسی خود املا گفته است. (می‌توان از دانش‌آموزان خواست به جای کلمه، جمله بنویسند).

نکته: در کلاس‌هایی که تعداد دانش‌آموزان کم است، این فرایند چندین بار تکرار می‌شود.

• پیاموز و بگو

در فعالیت پیاموز و بگو از دانش‌آموزان بخواهید متن درس را خوانده، علامت‌های (س)، (ع) و (ص) را بیابند. در ادامه، اصطلاح کامل **سَلَامٌ لِلَّهِ عَلَيْهَا/عَلَيْهِ، عَلَيْهِ السَّلَام** و **صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ** را برای ایشان توضیح دهید و معنی آنها را بگویید. سپس نام چند تن از ائمه را روی تابلو بنویسید و از بچه‌ها بخواهید که از (س)، (ع) و (ص) در جای مناسب استفاده کنند.

■ جلسه پنجم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۲۰ دقیقه
۲- تمرین خواندن	۲۵ دقیقه

• صفحه دوم کتاب نگارش

• **تمرین دوم:** جدول را کامل کن.

کلمه	گی	گان
پرنده	-	پرنندگان
راننده	رانندگی	رانندگان
ستاره	-	ستارگان
زنده	زندگی	زندگان

■ جلسه ششم	
۱- نمایش	۲۵ دقیقه
۲- تمرین خواندن	۲۰ دقیقه

● نمایش

زبان، وسیله‌ای برای انتقال پیام است. در ارتباط بین افراد، علاوه بر زبان، رفتارهای غیرکلامی نیز نقش مؤثری در انتقال پیام دارند. هدف از انجام نمایش در این بخش، توجه دانش‌آموزان به رفتارهای غیرکلامی است. در این نمایش به نوع نگاه و حالت چهره (عصبانی، شاد، شگفت‌زده، غمگین، اخمو) پرداخته می‌شود و نشان داده خواهد شد که هر یک از این حالات چه پیامی را منتقل می‌کنند و در نحوه گفت‌وگو چه تأثیری می‌گذارند.

● تمرین خواندن (تأکید بر لحن، آوا و آهنگ مناسب)

لحن این درس «داستانی - روایی» است که در حقیقت تعریف کردن صمیمانه داستانی کوتاه با آهنگی نرم و ملایم است. در خواندن این متن، شنونده را با خود همراه می‌کنیم و او را به گوش دادن ترغیب می‌کنیم.

■ جلسه هفتم	
۱- فعالیت‌های نوشتاری	۴۵ دقیقه

● صفحه سوم کتاب نگارش

در تمرین خط تحریری فرصت خوبی دارید که نشانه‌های قوس‌دار و طریقه نوشتن آنها را توضیح دهید. (نشانه «س» در کلمه «یاس»، نشانه «ی» در کلمه «بوی»، نشانه «ض» در کلمه «حوض»، نشانه «ق» در کلمه «اخلاق»)
 با تلفیق هنر (نقاشی) می‌توان طریقه نشانه‌های قوس‌دار را به دانش‌آموزان کم‌توان توضیح داد.